

Βρυξέλλες, 30 Ιουνίου 2023
(OR. en)

11159/23

ECOFIN 683
UEM 217
SOC 508
EMPL 359
COMPET 703
ENV 782
EDUC 295
RECH 327
ENER 418
JAI 930
GENDER 159
ANTIDISCRIM 153
JEUN 197
SAN 434

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας: Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου

Αποδέκτης: Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων / Συμβούλιο

αριθ. προηγ. εγγρ.: 9853/1/23 REV 1

Αριθ. εγγρ. Επιτρ.: COM(2023) 627 final

Θέμα: ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2023 της Σουηδίας και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης 2023 της Σουηδίας

Επισυνάπτεται για τις αντιπροσωπίες το ανωτέρω σχέδιο σύστασης του Συμβουλίου, όπως συζητήθηκε στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, με βάση τη σύσταση της Επιτροπής στο έγγραφο COM(2023) 627 final.

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της ...

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2023 της Σουηδίας και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης 2023 της Σουηδίας

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών¹ και ιδίως το άρθρο 9 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών² και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

¹ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

² ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25.

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου³, με τον οποίο θεσπίστηκε ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας («μηχανισμός»), άρχισε να ισχύει στις 19 Φεβρουαρίου 2021. Ο μηχανισμός παρέχει χρηματοδοτική στήριξη στα κράτη μέλη για την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, η οποία συνεπάγεται δημοσιονομική ώθηση χρηματοδοτούμενη από την Ένωση. Σύμφωνα με τις προτεραιότητες του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, ο μηχανισμός συμβάλλει στην οικονομική ανάκαμψη χωρίς αποκλεισμούς και στην υλοποίηση βιώσιμων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που ενισχύουν την ανάπτυξη, ιδίως μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων για να προωθηθούν η πράσινη και η ψηφιακή μετάβαση και να καταστούν οι οικονομίες των κρατών μελών πιο ανθεκτικές. Συμβάλλει επίσης στην ενίσχυση των δημόσιων οικονομικών και στην τόνωση της ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, στη βελτίωση της εδαφικής συνοχής εντός της Ένωσης και στη στήριξη της συνεχιζόμενης εφαρμογής του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Η μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά ανά κράτος μέλος στο πλαίσιο του μηχανισμού επικαιροποιήθηκε στις 30 Ιουνίου 2022, σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

³ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17).

- (2) Στις 22 Νοεμβρίου 2022 η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια έρευνα για τη βιώσιμη ανάπτυξη, η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2023 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Στις 23 Μαρτίου 2023 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε τις προτεραιότητες της ετήσιας έρευνας για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2023, οι οποίες επικεντρώνονται σε τέσσερις παραμέτρους της ανταγωνιστικής βιωσιμότητας. Στις 22 Νοεμβρίου 2022, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης 2023, στην οποία η Σουηδία συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών που μπορεί να αντιμετωπίζουν ή ενδέχεται να αντιμετωπίσουν ανισορροπίες και για τα οποία απαιτείται εμπειριστατωμένη επισκόπηση. Η Επιτροπή ενέκρινε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ και πρόταση σχετικά με την κοινή έκθεση για την απασχόληση 2023, η οποία αναλύει την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση και των αρχών του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Το Συμβούλιο εξέδωσε τη σύσταση σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ⁴ στις 16 Μαΐου 2023 και την κοινή έκθεση για την απασχόληση στις 13 Μαρτίου 2023.
- (3) Μολονότι οι οικονομίες της Ένωσης επιδεικνύουν αξιοσημείωτη ανθεκτικότητα, το γεωπολιτικό πλαίσιο εξακολουθεί να έχει αρνητικές επιπτώσεις. Ενόσω η Ένωση παραμένει σταθερά στο πλευρό της Ουκρανίας, το θεματολόγιο οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής της Ένωσης επικεντρώνεται στη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων των ενεργειακών κλυδωνισμών τόσο στα ευάλωτα νοικοκυριά όσο και στις επιχειρήσεις βραχυπρόθεσμα, καθώς και στη συνέχιση των προσπαθειών για την επίτευξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, τη στήριξη της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης, τη διασφάλιση της μακροοικονομικής σταθερότητας και την αύξηση της ανθεκτικότητας μεσοπρόθεσμα. Επικεντρώνεται επίσης σε μεγάλο βαθμό στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της παραγωγικότητας της Ένωσης.

⁴ Σύσταση του Συμβουλίου της 16ης Μαΐου 2023, σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ (ΕΕ C 180 της 23.5.2023, σ. 1).

- (4) Την 1η Φεβρουαρίου 2023 η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με τίτλο «Βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας για την εποχή των μηδενικών καθαρών εκπομπών» («βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας»). Σκοπός του βιομηχανικού σχεδίου της Πράσινης Συμφωνίας είναι η τόνωση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας μηδενικών καθαρών εκπομπών της Ένωσης και η στήριξη της ταχείας μετάβασης στην κλιματική ουδετερότητα. Συμπληρώνει τις συνεχιζόμενες προσπάθειες στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και του REPowerEU. Στόχος του είναι επίσης να παράσχει ένα πιο υποστηρικτικό περιβάλλον για την κλιμάκωση της ενωσιακής παραγωγικής ικανότητας όσον αφορά τις τεχνολογίες και τα προϊόντα μηδενικών καθαρών εκπομπών που απαιτούνται για την επίτευξη των φιλόδοξων στόχων της Ένωσης για το κλίμα και για τη διασφάλιση της πρόσβασης σε σχετικές κρίσιμες πρώτες ύλες, μεταξύ άλλων με τη διαφοροποίηση της προμήθειας, την κατάλληλη αξιοποίηση των γεωλογικών πόρων στα κράτη μέλη και τη μεγιστοποίηση της ανακύκλωσης των πρώτων υλών. Το βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας βασίζεται σε τέσσερις πυλώνες: προβλέψιμο και απλουστευμένο ρυθμιστικό περιβάλλον, ταχύτερη πρόσβαση σε χρηματοδότηση, βελτίωση των δεξιοτήτων και ανοικτό εμπόριο για ανθεκτικές αλυσίδες εφοδιασμού. Στις 16 Μαρτίου 2023 η Επιτροπή εξέδωσε μία επιπλέον ανακοίνωση με τίτλο «Μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της ΕΕ: προοπτικές μετά το 2030», διαρθρωμένη σε εννέα αλληλοενισχυόμενους κινητήριους μοχλούς, με στόχο να καταβληθούν προσπάθειες για ένα κανονιστικό πλαίσιο που θα ενισχύει την ανάπτυξη. Η ανακοίνωση καθορίζει προτεραιότητες πολιτικής που αποσκοπούν στην ενεργό εξασφάλιση διαρθρωτικών βελτιώσεων, καλά εστιασμένων επενδύσεων και κανονιστικών μέτρων για τη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της Ένωσης και των κρατών μελών της. Οι παρακάτω συστάσεις συμβάλλουν στην υλοποίηση αυτών των προτεραιοτήτων.

- (5) Το 2023 το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών εξακολουθεί να εξελίσσεται σε συμφωνία με την εφαρμογή του μηχανισμού. Η πλήρης εφαρμογή των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας εξακολουθεί να είναι απαραίτητη για την υλοποίηση των προτεραιοτήτων πολιτικής στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, δεδομένου ότι τα σχέδια αφορούν το σύνολο ή σημαντικό υποσύνολο των σχετικών ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν τα προηγούμενα έτη. Οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις των ετών 2019, 2020 και 2022 παραμένουν συναφείς και για τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας που αναθεωρούνται, επικαιροποιούνται ή τροποποιούνται σύμφωνα με τα άρθρα 14, 18 και 21 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.
- (6) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2023/435 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁵ («κανονισμός REPowerEU»), ο οποίος εκδόθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2023, αποσκοπεί στην ταχεία σταδιακή κατάργηση της εξάρτησης της Ένωσης από τις ρωσικές εισαγωγές ορυκτών καυσίμων. Τούτο θα συμβάλει στην ενεργειακή ασφάλεια και στη διαφοροποίηση του ενεργειακού εφοδιασμού της Ένωσης, ενώ παράλληλα θα αυξήσει την αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τις ικανότητες αποθήκευσης ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση. Ο κανονισμός REPowerEU επιτρέπει στα κράτη μέλη να προσθέσουν νέο κεφάλαιο για το REPowerEU στα εθνικά τους σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, με στόχο τη χρηματοδότηση καίριων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που θα συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων του REPowerEU. Οι εν λόγω μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις θα συμβάλουν επίσης στην τόνωση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας μηδενικών καθαρών εκπομπών της Ένωσης, όπως περιγράφεται στο βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας, καθώς και στην υλοποίηση των ειδικών ανά χώρα συστάσεων σχετικά με την ενέργεια, οι οποίες εκδόθηκαν για τα κράτη μέλη το 2022 και, κατά περίπτωση, το 2023. Με τον κανονισμό REPowerEU θεσπίζεται νέα κατηγορία μη επιστρεπτέας χρηματοδοτικής στήριξης, η οποία διατίθεται στα κράτη μέλη για τη χρηματοδότηση νέων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων σχετικά με την ενέργεια στο πλαίσιο των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητάς τους.

⁵ Κανονισμός (ΕΕ) 2023/435 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Φεβρουαρίου 2023, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 όσον αφορά τα κεφάλαια για το REPowerEU στα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) 2021/1060 και (ΕΕ) 2021/1755 και της οδηγίας 2003/87/ΕΚ (ΕΕ L 63 της 28.2.2023, σ. 1).

- (7) Στις 8 Μαρτίου 2023 η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με την οποία παρέχει κατευθύνσεις δημοσιονομικής πολιτικής για το 2024 («ανακοίνωση της 8ης Μαρτίου 2023»). Αποσκοπεί στη στήριξη της προετοιμασίας των προγραμμάτων σταθερότητας και σύγκλισης των κρατών μελών και, ως εκ τούτου, στην ενίσχυση του συντονισμού των πολιτικών.
- Η Επιτροπή υπενθύμισε ότι η γενική ρήτρα διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης θα απενεργοποιηθεί στο τέλος του 2023. Ζήτησε την ανάληψη δημοσιονομικών πολιτικών κατά την περίοδο 2023-2024 οι οποίες θα διασφαλίσουν τη μεσοπρόθεσμη βιωσιμότητα του χρέους και θα αυξήσουν τη δυνητική ανάπτυξη με βιώσιμο τρόπο και κάλεσε τα κράτη μέλη να προσδιορίσουν στα οικεία προγράμματα σταθερότητας και σύγκλισης 2023 τον τρόπο με τον οποίο τα δημοσιονομικά τους σχέδια θα διασφαλίσουν την τήρηση της τιμής αναφοράς του 3 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) που ορίζει η Συνθήκη, καθώς και την εύλογη και συνεχή μείωση του χρέους, ή τη διατήρηση του χρέους σε συνετά επίπεδα, μεσοπρόθεσμα. Η Επιτροπή κάλεσε επίσης τα κράτη μέλη να καταργήσουν σταδιακά τα εθνικά δημοσιονομικά μέτρα που θέσπισαν για την προστασία των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων από τους κλυδωνισμούς των τιμών της ενέργειας, αρχίζοντας από τα λιγότερο στοχευμένα. Επισήμανε ότι, εάν τα μέτρα στήριξης χρειαστεί να παραταθούν λόγω νέων ενεργειακών πιέσεων, τα κράτη μέλη θα πρέπει να στοχοθετήσουν καλύτερα τα μέτρα τους προς όφελος των ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων. Η Επιτροπή ανέφερε ότι οι δημοσιονομικές συστάσεις θα ποσοτικοποιηθούν και θα διαφοροποιηθούν. Επιπλέον, όπως προτείνεται στην ανακοίνωσή της της 9ης Νοεμβρίου 2022 σχετικά με τις κατευθύνσεις για τη μεταρρύθμιση του πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ, οι δημοσιονομικές συστάσεις θα διατυπωθούν με βάση τις καθαρές πρωτογενείς δαπάνες. Συνέστησε σε όλα τα κράτη μέλη να συνεχίσουν να προστατεύουν τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις και να διασφαλίσουν την αποτελεσματική χρήση των κονδυλίων του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης, ιδίως υπό το πρίσμα της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης και των στόχων ανθεκτικότητας. Η Επιτροπή επισήμανε ότι θα προτείνει στο Συμβούλιο να κινήσει διαδικασίες υπερβολικού ελλείμματος στη βάση του ελλείμματος την άνοιξη του 2024, βάσει των απολογιστικών στοιχείων του 2023, σύμφωνα με τις ισχύουσες νομικές διατάξεις.

- (8) Στις 26 Απριλίου 2023 η Επιτροπή υπέβαλε νομοθετικές προτάσεις για την υλοποίηση συνολικής μεταρρύθμισης των κανόνων οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης. Κεντρικός στόχος των προτάσεων είναι η ενίσχυση της βιωσιμότητας του δημόσιου χρέους και η προώθηση της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης σε όλα τα κράτη μέλη μέσω μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων. Στις προτάσεις της, η Επιτροπή αποσκοπεί στη βελτίωση της εθνικής οικειοποίησης, στην απλούστευση του πλαισίου και στη μεγαλύτερη μεσοπρόθεσμη επικέντρωση, σε συνδυασμό με αποτελεσματική και πιο συνεκτική επιβολή. Σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 14ης Μαρτίου 2023 σχετικά με κατευθύνσεις του Συμβουλίου για τη μεταρρύθμιση του πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ, στόχος είναι να ολοκληρωθεί το νομοθετικό έργο το 2023.
- (9) Στις 28 Μαΐου 2021 η Σουηδία υπέβαλε στην Επιτροπή το οικείο εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241. Δυνάμει του άρθρου 19 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, η Επιτροπή αξιολόγησε τη συνάφεια, την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και τη συνοχή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές αξιολόγησης που ορίζονται στο παράρτημα V του εν λόγω κανονισμού. Στις 4 Μαΐου 2022 το Συμβούλιο εξέδωσε την εκτελεστική απόφασή του σχετικά με την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Σουηδίας⁶. Η αποδέσμευση των δόσεων εξαρτάται από την έκδοση απόφασης της Επιτροπής, σύμφωνα με το άρθρο 24 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, στην οποία αναφέρεται ότι η Σουηδία έχει εκπληρώσει ικανοποιητικά τα σχετικά ορόσημα και τους στόχους που έχουν καθοριστεί στην εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου. Η ικανοποιητική εκπλήρωση προϋποθέτει ότι η επίτευξη των προηγούμενων οροσήμων και στόχων δεν έχει αναιρεθεί.

⁶ ST 7772/2022 INIT· ST 7772/2022 ADD 1.

- (10) Στις 28 Απριλίου 2023 η Σουηδία υπέβαλε το οικείο εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2023 και, στις 28 Απριλίου 2023, το οικείο πρόγραμμα σύγκλισης 2023, σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97. Τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν από κοινού για να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους. Σύμφωνα με το άρθρο 27 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2023 αποτυπώνει επίσης την εξαμηνιαία έκθεση της Σουηδίας σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί όσον αφορά την επίτευξη του οικείου σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.
- (11) Στις 24 Μαΐου 2023 η Επιτροπή δημοσίευσε την έκθεση χώρας 2023 για τη Σουηδία. Αξιολόγησε την πρόοδο της Σουηδίας όσον αφορά την εφαρμογή των σχετικών ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο μεταξύ 2019 και 2022 και προέβη σε απολογισμό της εφαρμογής του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Σουηδίας. Με βάση την εν λόγω ανάλυση, η έκθεση χώρας εντόπισε κενά σε σχέση με τις προκλήσεις που δεν περιλαμβάνονται, ή περιλαμβάνονται μόνο εν μέρει, στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, καθώς και νέες και αναδυόμενες προκλήσεις. Αξιολόγησε επίσης την πρόοδο της Σουηδίας όσον αφορά την εφαρμογή του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και την επίτευξη των πρωταρχικών στόχων της Ένωσης για την απασχόληση, τις δεξιότητες και τη μείωση της φτώχειας, καθώς και την πρόοδο όσον αφορά την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών.

(12) Η Επιτροπή διενήργησε εμπειριστατωμένη επισκόπηση βάσει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 για τη Σουηδία και δημοσίευσε τα αποτελέσματά της στις 24 Μαΐου 2023. Η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Σουηδία αντιμετωπίζει μακροοικονομικές ανισορροπίες. Ειδικότερα, εξακολουθούν να υπάρχουν ευπάθειες που σχετίζονται με την αγορά ακινήτων και το υψηλό ιδιωτικό χρέος. Οι τιμές των ακινήτων είναι υψηλές και αυξάνονταν μέχρι και πρόσφατα. Οι αυξήσεις των τιμών των κατοικιών συμβαδίζουν με την αύξηση του ιδιωτικού χρέους. Το 2022, σε ένα πλαίσιο έντονης στενότητας όσον αφορά τις νομισματικές και χρηματοδοτικές συνθήκες, οι τιμές των ακινήτων άρχισαν να μειώνονται εμφανώς, γεγονός που φαίνεται να είναι η αρχή της εξομάλυνσης των συσσωρευμένων ευπαθειών. Η υπερτίμηση παραμένει σημαντική και οι τιμές αναμένεται να μειωθούν περαιτέρω. Ο κύκλος εργασιών στον τομέα των ακινήτων έχει πρόσφατα μειωθεί σημαντικά και, ως εκ τούτου, έχει μειωθεί επίσης η ζήτηση για νεόδμητες κατοικίες. Οι δυσμενείς εξελίξεις έχουν περιοριστεί, μέχρι στιγμής, στον κατασκευαστικό κλάδο και στον τομέα των ακινήτων, οι οποίοι πλέον παρουσιάζουν απότομη μείωση έπειτα από χρόνια μεγάλης αύξησης. Συνολικά, η σουηδική οικονομία αναμένεται να συρρικνωθεί το 2023, με τις μεταβολές των νομισματικών συνθηκών να επηρεάζουν τους ισολογισμούς των νοικοκυριών και των κτηματομεσιτικών εταιρειών εμπορικών ακινήτων, καθώς και την ικανότητά τους για κατανάλωση και επενδύσεις. Ο αντίκτυπος των αυξημένων επιτοκίων στις πληρωμές ενυπόθηκων δανείων είναι σημαντικός, λόγω της επικράτησης κυμαινόμενων επιτοκίων και ενυπόθηκων δανείων πολύ μεγάλης διάρκειας. Ο αντίκτυπος των μεταβαλλόμενων συνθηκών στον χρηματοπιστωτικό τομέα ήταν περιορισμένος: ο τομέας είναι ισχυρός και παρουσιάζει υψηλά περιθώρια κέρδους και υψηλούς σταθμισμένους ως προς τον κίνδυνο δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας, χαρακτηριστικά που μάλλον λειτουργούν ως ανάχωμα έναντι της εξάπλωσης των προβλημάτων του τομέα των ακινήτων στην ευρύτερη οικονομία, αν και είναι πολύ εκτεθειμένος στις μεταβολές στον τομέα των ακινήτων. Η πρόοδος σε επίπεδο πολιτικής ήταν περιορισμένη. Ειδικότερα, το φορολογικό σύστημα εξακολουθεί να ευνοεί την ιδιοκτησία κατοικιών μέσω χαμηλής περιοδικής φορολόγησης της ακίνητης περιουσίας και προωθεί τη χρηματοδοτούμενη με δανειακά κεφάλαια απόκτηση κατοικιών μέσω σημαντικής έκπτωσης φόρου για πληρωμές τόκων ενυπόθηκων δανείων. Επιπλέον, οι μεταρρυθμίσεις στη μη αποδοτική αγορά ενοικίασης ακινήτων ήταν περιορισμένες.

- (13) Σύμφωνα με στοιχεία επικυρωμένα από την Eurostat, το ισοζύγιο γενικής κυβέρνησης της Σουηδίας βελτιώθηκε από ισοσκελισμένη δημοσιονομική θέση το 2021 σε πλεόνασμα 0,7 % το 2022, ενώ το χρέος της γενικής κυβέρνησης μειώθηκε από 36,5 % του ΑΕΠ στο τέλος του 2021 σε 33,0 % στο τέλος του 2022.
- (14) Το ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης επηρεάστηκε από τα μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής που ελήφθησαν για να μετριαστούν οι οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις της αύξησης των τιμών της ενέργειας. Παραδείγματα μέτρων δημοσιονομικής πολιτικής που μείωσαν τα έσοδα το 2022 ήταν η μείωση του ενεργειακού φόρου στο ντίζελ και τη βενζίνη· ενώ τα μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής που αύξησαν τις δαπάνες περιλάμβαναν την αντιστάθμιση του κόστους της ηλεκτρικής ενέργειας για τα νοικοκυριά. Η Επιτροπή εκτιμά ότι το καθαρό δημοσιονομικό κόστος των εν λόγω μέτρων ανήλθε στο 0,2 % του ΑΕΠ το 2022⁷. Το ισοζύγιο γενικής κυβέρνησης επηρεάστηκε επίσης από το δημοσιονομικό κόστος της παροχής προσωρινής προστασίας στους εκτοπισθέντες από την Ουκρανία, το οποίο εκτιμάται σε 0,2 % του ΑΕΠ το 2022. Ταυτόχρονα, το εκτιμώμενο κόστος των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης που συνδέονται με την κρίση της COVID-19 μειώθηκε σε 1,1 % του ΑΕΠ το 2022, από 2,0 % το 2021.
- (15) Στις 18 Ιουνίου 2021, το Συμβούλιο συνέστησε στη Σουηδία⁸ να διατηρήσει το 2022 υποστηρικτικό δημοσιονομικό προσανατολισμό, μεταξύ άλλων χάρη στην ώθηση που παρέχει ο μηχανισμός, και να διατηρήσει τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις.

⁷ Το ακαθάριστο δημοσιονομικό κόστος των μέτρων στήριξης στον τομέα της ενέργειας ανήλθε σχεδόν στο 0,5 % του ΑΕΠ το 2022, αλλά εισπράχθηκαν σημαντικά αντισταθμιστικά έσοδα από τον διαχειριστή του συστήματος μεταφοράς, Svenska Kraftnät.

⁸ Σύσταση του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 2021, για τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης 2021 της Σουηδίας (EE C 304 της 29.7.2021, σ. 131).

- (16) Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός⁹ το 2022 ήταν συσταλτικός, στο +0,4 % του ΑΕΠ, όπως άρμοζε σε περιβάλλον υψηλού πληθωρισμού. Ακολουθώντας τη σύσταση του Συμβουλίου, η Σουηδία συνέχισε να στηρίζει την ανάκαμψη, μεταξύ άλλων, με επενδύσεις χρηματοδοτούμενες από τον μηχανισμό. Οι δαπάνες που χρηματοδοτήθηκαν από επιχορηγήσεις του μηχανισμού και άλλα ταμεία της Ένωσης ανήλθαν στο 0,2 % του ΑΕΠ το 2022 (0,2 % του ΑΕΠ το 2021). Οι εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις είχαν επεκτατική συμβολή ύψους 0,1 εκατοστιαίας μονάδας στον δημοσιονομικό προσανατολισμό¹⁰. Επομένως, η Σουηδία διατήρησε τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις, σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου. Ταυτόχρονα, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των νέων μέτρων στο σκέλος των εσόδων) είχε συσταλτική συμβολή ύψους 0,8 εκατοστιαίας μονάδας στον δημοσιονομικό προσανατολισμό. Επομένως, η Σουηδία διατήρησε επαρκώς υπό έλεγχο την αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών.
- (17) Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι δημοσιονομικές προβολές στο πρόγραμμα σύγκλισης 2023 είναι συντηρητικό το 2023 και σύμφωνο με τις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής στη συνέχεια. Η κυβέρνηση προβλέπει μείωση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 1,0 % το 2023 και αύξησή του ξανά κατά 1,2 % το 2024. Συγκριτικά, στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής, το πραγματικό ΑΕΠ μειώνεται κατά 0,5 % το 2023 και αυξάνεται κατά 1,1 % το 2024, κυρίως λόγω πιο πρόσφατων στοιχείων και κάπως λιγότερο δυναμικών επενδύσεων εκτός των κατασκευών στις προβλέψεις της Επιτροπής.

⁹ Για τη μέτρηση του δημοσιονομικού προσανατολισμού χρησιμοποιείται η μεταβολή των πρωτογενών δαπανών (εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων), εξαιρουμένων των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης που συνδέονται με την κρίση της COVID-19, αλλά συμπεριλαμβανομένων των δαπανών που χρηματοδοτούνται από μη επιστρεπτέα στήριξη (επιχορηγήσεις) του μηχανισμού και από άλλα ταμεία της Ένωσης, σε σχέση με τη μεσοπρόθεσμη δυναμική ανάπτυξη. Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. πλαίσιο 1 στους δημοσιονομικούς στατιστικούς πίνακες.

¹⁰ Άλλες εθνικά χρηματοδοτούμενες κεφαλαιουχικές δαπάνες είχαν επεκτατική συμβολή ύψους 0,2 εκατοστιαίας μονάδας του ΑΕΠ.

(18) Στο οικείο πρόγραμμα σύγκλισης 2023, η κυβέρνηση αναμένει ότι το πλεόνασμα της γενικής κυβέρνησης για το 2022 θα επιδεινωθεί σε δείκτη ελλείμματος 0,4 % του ΑΕΠ το 2023. Η επιδείνωση το 2023 αντικατοπτρίζει κυρίως την εξασθένηση της οικονομίας και την επιδείνωση των οικονομικών στον τομέα της τοπικής αυτοδιοίκησης. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σύγκλισης 2023, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί από το 33,0 % του ΑΕΠ στο τέλος του 2022 στο 31,0 % του ΑΕΠ στο τέλος του 2023. Στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής το δημόσιο έλλειμμα υπολογίζεται στο 0,9 % του ΑΕΠ για το 2023. Το ποσοστό αυτό είναι υψηλότερο από το έλλειμμα που προβλέπεται στο πρόγραμμα σύγκλισης 2023, κυρίως λόγω του γεγονότος ότι η Επιτροπή αναμένει μεγαλύτερες δημόσιες δαπάνες, οι οποίες προκύπτουν μεταξύ άλλων από τη μεγαλύτερη ενδιάμεση κατανάλωση και τις κοινωνικές μεταβιβάσεις σε είδος και από υψηλότερες δαπάνες για τόκους. Στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής εκτιμάται ότι ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ θα κυμανθεί σε παρόμοια επίπεδα και ότι θα ανέλθει σε 31,4 % στο τέλος του 2023.

(19) Το ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης το 2023 αναμένεται να εξακολουθήσει να επηρεάζεται από τα μέτρα που ελήφθησαν για να μετριαστούν οι οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις της αύξησης των τιμών της ενέργειας. Πρόκειται για μέτρα που παρατάθηκαν από το 2022 (ειδικότερα, μείωση του ενεργειακού φόρου στη βενζίνη και το ντίζελ) και νέα μέτρα, όπως η αντιστάθμιση του κόστους ηλεκτρικής ενέργειας για τα νοικοκυριά, τις επιχειρήσεις και τους οργανισμούς. Το κόστος των μέτρων αυτών αντισταθμίζεται κυρίως από τα έσοδα από τα τέλη μεταφοράς, καθώς και, σε μικρότερο βαθμό, από τους φόρους επί των απροσδόκητων κερδών των προμηθευτών ενέργειας. Λαμβανομένων υπόψη των εν λόγω εσόδων, το καθαρό δημοσιονομικό κόστος των μέτρων στήριξης εκτιμάται στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής ότι θα ανέλθει σε 0,1 % του ΑΕΠ το 2023¹¹. Τα περισσότερα μέτρα το 2023 δεν φαίνεται να στοχεύουν στα πλέον ευάλωτα νοικοκυριά ή επιχειρήσεις και δεν διατηρούν πλήρως το μήνυμα των τιμών για μείωση της ζήτησης ενέργειας και αύξηση της ενεργειακής απόδοσης. Ως εκ τούτου, το ύψος των στοχευμένων μέτρων στήριξης, το οποίο πρέπει να ληφθεί υπόψη στην αξιολόγηση της συμμόρφωσης με τη σύσταση του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2022¹², εκτιμάται επί του παρόντος στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής σε 0,0 % του ΑΕΠ το 2023 (όπως και το 2022). Το δημοσιονομικό κόστος της παροχής προσωρινής προστασίας στους εκτοπισθέντες από την Ουκρανία προβλέπεται να παραμείνει σταθερό σε γενικές γραμμές το 2023. Τέλος, το ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης το 2023 αναμένεται να βελτιωθεί με τη σταδιακή κατάργηση προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης που συνδέονται με την κρίση της COVID-19, τα οποία εκτιμώνται σε 1,1 % του ΑΕΠ.

¹¹ Το ποσοστό αυτό αντιπροσωπεύει το επίπεδο του ετήσιου δημοσιονομικού κόστους των εν λόγω μέτρων, συμπεριλαμβανομένων των τρεχόντων εσόδων και τρεχουσών δαπανών, καθώς και —κατά περίπτωση— των μέτρων σε επίπεδο κεφαλαιουχικών δαπανών.

¹² Σύσταση του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2022, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2022 της Σουηδίας και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης 2022 της Σουηδίας (ΕΕ C 334 της 1.9.2022, σ. 221).

- (20) Στη σύστασή του της 12ης Ιουλίου 2022 το Συμβούλιο συνέστησε στη Σουηδία να λάβει μέτρα προκειμένου να διασφαλίσει το 2023 ότι η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών συνάδει με έναν συνολικά ουδέτερο προσανατολισμό πολιτικής¹³, λαμβάνοντας υπόψη τη συνεχιζόμενη προσωρινή και στοχευμένη στήριξη προς τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις που είναι περισσότερο ευάλωτα στις απότομες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας και προς τα άτομα που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Η Σουηδία θα πρέπει να είναι έτοιμη να προσαρμόσει τις τρέχουσες δαπάνες στην εξελισσόμενη κατάσταση. Το Συμβούλιο συνέστησε επίσης στη Σουηδία να επεκτείνει τις δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, λαμβάνοντας υπόψη την πρωτοβουλία REPowerEU, μεταξύ άλλων κάνοντας χρήση του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης.
- (21) Το 2023, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός θα είναι σε γενικές γραμμές ουδέτερος (-0,1 % του ΑΕΠ), σε περιβάλλον υψηλού πληθωρισμού. Προηγήθηκε συσταλτικός δημοσιονομικός προσανατολισμός το 2022 (+0,4 % του ΑΕΠ). Η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των νέων μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων) προβλέπεται να έχει γενικά ουδέτερη συμβολή ύψους -0,2 % του ΑΕΠ στον δημοσιονομικό προσανατολισμό το 2023. Συνολικά, η προβλεπόμενη αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022. Οι δαπάνες που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις του μηχανισμού και άλλα ταμεία της Ένωσης προβλέπεται να ανέλθουν στο 0,3 % του ΑΕΠ το 2023, ενώ η συμβολή των εθνικά χρηματοδοτούμενων επενδύσεων στον δημοσιονομικό προσανατολισμό προβλέπεται να είναι σε γενικές γραμμές ουδέτερη, ύψους 0,1 εκατοστιαίας μονάδας¹⁴. Επομένως, η Σουηδία σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει πρόσθετες επενδύσεις μέσω του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης, ενώ δεν προβλέπεται να διατηρήσει τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις. Σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, χρηματοδοτούμενες από τον μηχανισμό και άλλα ταμεία της Ένωσης, όπως επενδύσεις στην κλιματική μετάβαση της βιομηχανίας και στην επέκταση της ευρυζωνικότητας.

¹³ Με βάση τις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής, η αύξηση του δυνητικού προϊόντος της Σουηδίας, που χρησιμοποιείται για τη μέτρηση του δημοσιονομικού προσανατολισμού, μεσοπρόθεσμα (10ετής μέση), εκτιμάται σε 7,7 % σε ονομαστικούς όρους.

¹⁴ Άλλες εθνικά χρηματοδοτούμενες κεφαλαιουχικές δαπάνες προβλέπεται να έχουν ουδέτερη συμβολή.

- (22) Σύμφωνα με το πρόγραμμα σύγκλισης 2023, το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης αναμένεται να αυξηθεί σε 0,6 % του ΑΕΠ το 2024. Η αύξηση το 2024 αντικατοπτρίζει κυρίως την επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σύγκλισης 2023, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να παραμείνει σταθερός στο 31,0 % στο τέλος του 2024. Με βάση τα μέτρα πολιτικής που ήταν γνωστά κατά την καταληκτική ημερομηνία των προβλέψεων, οι εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής προβλέπουν δημόσιο έλλειμμα ίσο με 0,5 % του ΑΕΠ το 2024. Αυτό συνάδει σε γενικές γραμμές με το έλλειμμα που προβλέπεται στο πρόγραμμα σύγκλισης 2023. Στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής εκτιμάται ότι ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ θα κυμανθεί σε παρόμοια επίπεδα και ότι θα ανέλθει σε 30,7 % στο τέλος του 2024.
- (23) Το πρόγραμμα σύγκλισης 2023 προβλέπει τη σταδιακή κατάργηση των περισσότερων μέτρων στήριξης στον τομέα της ενέργειας το 2024¹⁵. Η Επιτροπή εκτιμά ότι το καθαρό κόστος των μέτρων στήριξης στον τομέα της ενέργειας θα ανέλθει σε 0,1 % του ΑΕΠ το 2024, όπως και το 2023. Οι εκτιμήσεις αυτές βασίζονται στην παραδοχή ότι δεν θα υπάρξουν νέες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας. Τα μέτρα στήριξης στον τομέα της ενέργειας που σχεδιάζεται επί του παρόντος να παραμείνουν σε ισχύ το 2024 δεν φαίνεται να στοχεύουν σε ευάλωτα νοικοκυριά ή επιχειρήσεις. Δεν διατηρούν το μήνυμα των τιμών για μείωση της ζήτησης ενέργειας και αύξηση της ενεργειακής απόδοσης.
- (24) Στο πρόγραμμα σύγκλισης 2023, η Σουηδία σχεδιάζει να επιτύχει τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο —διαρθρωτικό δημοσιονομικό ισοζύγιο -1,0 % του ΑΕΠ— το 2023 και το 2024 και να τον διατηρήσει καθ' όλη τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής, το διαρθρωτικό ισοζύγιο προβλέπεται να εμφανίσει πλεόνασμα της τάξης του 0,1 % του ΑΕΠ το 2023 και 0,7 % του ΑΕΠ το 2024, υπερβαίνοντας τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο.
- (25) Με την παραδοχή αμετάβλητων πολιτικών, οι εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής προβλέπουν αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών δαπανών στο 1,1 % το 2024.

¹⁵ Η μείωση του ενεργειακού φόρου στο ντίζελ και τη βενζίνη προβλέπεται να παραμείνει σε ισχύ από το 2023 έως το 2025.

- (26) Σύμφωνα με το πρόγραμμα σύγκλισης 2023, οι δημόσιες επενδύσεις αναμένεται να αυξηθούν από 4,7 % του ΑΕΠ το 2023 σε 5,2 % του ΑΕΠ το 2024. Η αύξηση των επενδύσεων αντικατοπτρίζει την αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων επενδύσεων και των επενδύσεων που χρηματοδοτούνται από την Ένωση, ιδίως μέσω του μηχανισμού. Το πρόγραμμα σύγκλισης 2023 αναφέρεται σε μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, όπως η αύξηση των ορίων ηλικίας στο συνταξιοδοτικό σύστημα, οι οποίες αναμένεται να συμβάλουν στη δημοσιονομική βιωσιμότητα και στη βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.
- (27) Το πρόγραμμα σύγκλισης 2023 περιγράφει μεσοπρόθεσμη δημοσιονομική πορεία έως το 2026. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σύγκλισης 2023, το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης αναμένεται να μετατραπεί σε πλεόνασμα ύψους 0,2 % του ΑΕΠ το 2025 και 1,4 % έως το 2026. Ως εκ τούτου, το ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης προγραμματίζεται να συμμορφωθεί με τη σχετική τιμή αναφοράς της Συνθήκης κατά τη διάρκεια της περιόδου που καλύπτει το πρόγραμμα. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σύγκλισης 2023, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να υποχωρήσει από 31,0 % του ΑΕΠ στο τέλος του 2024 σε 27,7 % του ΑΕΠ έως το τέλος του 2026.
- (28) Το υψηλό ιδιωτικό χρέος και, παρά ορισμένες πρόσφατες διορθώσεις, τα ακόμη υπερτιμημένα ακίνητα, αποτελούν μακροοικονομικές ανισορροπίες που εξακολουθούν να διατρέχουν κίνδυνο άτακτης εξομάλυνσης. Η στέγαση εξακολουθεί να είναι δύσκολη για νεοεισερχόμενους στη στεγαστική αγορά, ενώ η αγορά ενοικίασης ακινήτων προσφέρει λίγες εναλλακτικές λύσεις και εξακολουθεί να χρειάζεται μεταρρύθμιση, ώστε να μειωθούν οι λίστες αναμονής και να προωθηθεί η κατασκευή καταλυμάτων προς ενοικίαση. Η Σουηδία έχει λάβει περιορισμένα μέτρα πολιτικής για την αντιμετώπιση των ανισορροπιών, εστιάζοντας σε μακροπροληπτικές πολιτικές και μέτρα από την πλευρά της προσφοράς που αποσκοπούν στη χαλάρωση των διαδικασιών έκδοσης οικοδομικών αδειών και στην επιδότηση της κατασκευής διαμερισμάτων προς ενοικίαση.

(29) Η συνολική φορολογική επιβάρυνση της ακίνητης περιουσίας παραμένει σχετικά χαμηλή στη Σουηδία λόγω των γενναιόδωρων φορολογικών εκπτώσεων για την πληρωμή τόκων ενυπόθηκων δανείων και των χαμηλών περιοδικών φόρων ακίνητης περιουσίας. Είναι δύσκολο να αξιολογηθεί ο αντίκτυπος των αλλαγών πολιτικής στις πληρωμές ενυπόθηκων δανείων μετά την αφαίρεση των φόρων, λόγω της έλλειψης μεμονωμένων στοιχείων για νοικοκυριά σχετικά με τα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις. Η διαθεσιμότητα τέτοιων στοιχείων θα μπορούσε να οδηγήσει σε βελτίωση της αποδοτικότητας κατά τον σχεδιασμό πολιτικής, με ενδεχόμενη μείωση του φραγμού εισόδου στη στεγαστική αγορά και πιο ισότιμη κατανομή των στεγαστικών βαρών μεταξύ του πληθυσμού. Στην αγορά ενοικίασης, τα ρυθμιζόμενα ενοίκια σε τιμές χαμηλότερες από αυτές της αγοράς ωφελούν περιορισμένη ομάδα νοικοκυριών. Δεν υπάρχει σύνδεση μεταξύ του ρυθμιζόμενου ενοικίου σε τιμές χαμηλότερες από αυτές της αγοράς και των αναγκών ή του εισοδήματος του νοικοκυριού. Ως αποτέλεσμα, υπάρχουν μακρές λίστες αναμονής, ιδίως για τις πιο περιζήτητες κατοικίες προς ενοικίαση, και το ποσοστό κενών διαμερισμάτων είναι πολύ χαμηλό από διεθνή άποψη. Θα μπορούσε να βελτιωθεί η αποδοτικότητα αν τα ενοίκια ακολουθούσαν πιο στενά τις τιμές της αγοράς, σε συνδυασμό με τη χρηματοδοτική στήριξη των ενοικίων με βάση το εισόδημα και τον καθαρό πλούτο.

- (30) Σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 και το κριτήριο 2.2 του παραρτήματος V του εν λόγω κανονισμού, το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας περιλαμβάνει εκτεταμένο σύνολο αλληλοενισχυόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που πρέπει να υλοποιηθούν έως το 2026. Παρότι το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Σουηδίας εγκρίθηκε μόλις το 2022, η υλοποίησή του βρίσκεται πλέον σε εξέλιξη. Παρά το αργό ξεκίνημα, η υλοποίηση βρίσκεται γενικά σε καλό δρόμο και, στο παρόν στάδιο, οι κίνδυνοι μη απορρόφησης φαίνονται περιορισμένοι, δεδομένης της σχετικά μικρής χρηματοδοτικής κατανομής από το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Οι επιχειρησιακές ρυθμίσεις μεταξύ της Επιτροπής και της Σουηδίας συνήφθησαν τον Μάιο του 2023. Η Σουηδία αναμένεται να υποβάλει την πρώτη της αίτηση πληρωμής που θα συνδυάζει δύο δόσεις κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2023. Οι προετοιμασίες του κεφαλαίου για το REPowerEU και μιας προσθήκης λόγω της ελαφράς μείωσης της μη επιστρεπτέας στήριξης βρίσκονται σε εξέλιξη. Η ταχεία συμπερίληψη του νέου κεφαλαίου για το REPowerEU στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας θα επιτρέψει τη χρηματοδότηση πρόσθετων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων για τη στήριξη των στρατηγικών στόχων της Σουηδίας στον τομέα της ενέργειας και της πράσινης μετάβασης. Η συστηματική και αποτελεσματική συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών, των κοινωνικών εταίρων και άλλων σχετικών ενδιαφερόμενων μερών παραμένει σημαντική για την επιτυχή εφαρμογή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, καθώς και άλλων οικονομικών πολιτικών και πολιτικών απασχόλησης που υπερβαίνουν το εν λόγω σχέδιο, προκειμένου να διασφαλιστεί η ευρεία οικειοποίηση του συνολικού θεματολογίου πολιτικής.
- (31) Η Επιτροπή ενέκρινε όλα τα έγγραφα προγραμματισμού της πολιτικής συνοχής της Σουηδίας το 2022. Η ταχεία υλοποίηση των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής συμπληρωματικά και σε συνέργεια με το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου για το REPowerEU, είναι καίριας σημασίας για την επίτευξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, την αύξηση της οικονομικής και κοινωνικής ανθεκτικότητας και την επίτευξη ισόρροπης εδαφικής ανάπτυξης στη Σουηδία.

- (32) Πέρα από τις οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις που πραγματεύονται το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και τα προγράμματα της πολιτικής συνοχής, η Σουηδία αντιμετωπίζει ορισμένες πρόσθετες προκλήσεις που σχετίζονται με i) τις άνισες ευκαιρίες στην εκπαίδευση για μαθητές που προέρχονται από μειονεκτούντα κοινωνικοοικονομικά περιβάλλοντα και από οικογένειες μεταναστών· ii) την ανάγκη να ενταχθούν καλύτερα οι μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας· και iii) την ανάγκη να μειωθεί η εξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα.
- (33) Αν και η Σουηδία έχει γενικά καλές επιδόσεις όσον αφορά τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα, εξακολουθούν να υπάρχουν ανισότητες στο σουηδικό εκπαιδευτικό σύστημα. Οι μαθητές από μειονεκτούντα κοινωνικοοικονομικά περιβάλλοντα και από οικογένειες μεταναστών έχουν περιορισμένες εκπαιδευτικές ευκαιρίες, συμπεριλαμβανομένων των ευκαιριών για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων που απαιτούνται για την εύρεση εργασίας. Οι ανισότητες στην εκπαίδευση αυξάνονται και συχνά συνδέονται με την έλλειψη ευκαιριών επιλογής του επιθυμητού σχολείου για μαθητές που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών, ιδίως για όσους έφθασαν πρόσφατα στη Σουηδία. Οι διαφορές στις πρακτικές βαθμολόγησης μεταξύ σχολείων ενδέχεται να υπονομεύουν περαιτέρω τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα. Η έλλειψη ειδικευμένων εκπαιδευτικών παραμένει προβληματική και είναι πιο πειστική όσον αφορά τους εκπαιδευτικούς ειδικής αγωγής, τους διδάσκοντες συγκεκριμένων μαθημάτων σε υποχρεωτικά σχολεία και τους εκπαιδευτικούς επαγγελματικής κατάρτισης σε δευτεροβάθμια σχολεία. Υπάρχει περιθώριο για τη βελτίωση της δομής και της διακυβέρνησης του εκπαιδευτικού συστήματος, συμπεριλαμβανομένης της διαδικασίας εγγραφής και του συστήματος βαθμολόγησης, καθώς και της εξέλιξης της σταδιοδρομίας των εκπαιδευτικών.

(34) Η Σουηδία εξακολουθεί να αντιμετωπίζει προκλήσεις όσον αφορά την ένταξη στην αγορά εργασίας ατόμων από μειονεκτούντα περιβάλλοντα και οικογένειες μεταναστών, καθώς και όσον αφορά τη μείωση των υπολειπόμενων ελλείψεων δεξιοτήτων. Υπάρχει αυξανόμενο χάσμα στα επίπεδα εκπαίδευσης των ατόμων που έχουν γεννηθεί εκτός Ένωσης σε σύγκριση με τα άτομα που έχουν γεννηθεί στην Ένωση, κυρίως λόγω του αυξημένου ποσοστού ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης από τα άτομα που έχουν γεννηθεί στην Ένωση. Το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση αυξάνεται, ιδίως μεταξύ σπουδαστών που έχουν γεννηθεί εκτός Ένωσης. Η ενίσχυση της συμμετοχής σε δραστηριότητες μάθησης είναι απαραίτητη για να βοηθηθούν τα άτομα από μειονεκτούσες ομάδες να αναπτύξουν δεξιότητες σημαντικές για την αγορά εργασίας και να αυξήσουν τις πιθανότητές τους να βρουν εργασία.

(35) Χρειάζονται περισσότερες προσπάθειες προκειμένου η Σουηδία να επιτύχει τον εθνικό της στόχο για μηδενικές καθαρές εκπομπές άνθρακα έως το 2045. Αν και η Σουηδία εξακολουθεί να συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών με το υψηλότερο μερίδιο ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην τελική της κατανάλωση ενέργειας, η δυναμικότητα του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας και οι περιορισμοί μεταφοράς ενδέχεται να επιβάλλουν περιορισμούς στην περαιτέρω ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο μέλλον. Το 2022, οι περιορισμοί αυτοί συνέβαλαν στην άνοδο των τιμών της ενέργειας για τη βιομηχανία και τα νοικοκυριά και περιόρισαν την επέκταση της οικονομικής δραστηριότητας σε απομακρυσμένες γεωγραφικές περιοχές. Η αύξηση της δυναμικότητας του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας είναι καθοριστικής σημασίας, δεδομένου ότι η τελική κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας της Σουηδίας αναμένεται να διπλασιαστεί σε 300 TWh έως το 2045, λόγω των αυξημένων αναγκών ηλεκτροδότησης της βιομηχανίας και των μεταφορών. Ωστόσο, η κατασκευή και η ενίσχυση του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας υπόκειται σε καθυστερήσεις που οφείλονται σε χρονοβόρες διαδικασίες αδειοδότησης. Επιπλέον, η Σουηδία διαθέτει ορισμένες από τις πιο χρονοβόρες διοικητικές διαδικασίες στην Ένωση για την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ιδίως έργων χειρσαίας αιολικής ενέργειας. Η κυβέρνηση δρομολόγησε έρευνα για την απλούστευση των αξιολογήσεων περιβαλλοντικών αδειών στο πλαίσιο του σουηδικού περιβαλλοντικού κώδικα. Ταυτόχρονα, απαιτείται συγκεκριμένη δράση πολιτικής για την επιτάχυνση των διοικητικών διαδικασιών για την επέκταση του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας και την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, παραδείγματος χάριν με τον περιορισμό του αριθμού των αρχών που συμμετέχουν σε αυτές τις διαδικασίες και με την παράλληλη διενέργεια διαδικασιών. Η μείωση της κατανάλωσης ενέργειας με την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης είναι επίσης ουσιώδης για να μειωθούν τόσο οι εκπομπές άνθρακα όσο και το ενεργειακό κόστος για νοικοκυριά και επιχειρήσεις. Όσον αφορά την ενεργειακή απόδοση, η Σουηδία κινδυνεύει να μην επιτύχει τον εθνικό της στόχο για αποδοτικότερη χρήση ενέργειας κατά 50 % το 2030 (σε σύγκριση με το 2005), αν συνεχιστεί η τροχιά κατανάλωσης ενέργειας μεταξύ 2005 και 2020. Με κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας 43,8 εκατ. TWh το 2021, η Σουηδία παραμένει μεταξύ των κρατών μελών με την υψηλότερη κατά κεφαλή κατανάλωση ενέργειας. Η κατανάλωση φυσικού αερίου στη Σουηδία μειώθηκε κατά 37 % την περίοδο από τον Αύγουστο 2022 έως τον Μάρτιο 2023, σε σύγκριση με τη μέση κατανάλωση αερίου κατά την ίδια περίοδο τα προηγούμενα πέντε έτη, υπερβαίνοντας δηλαδή τον στόχο μείωσης του 15 %. Η Σουηδία θα μπορούσε να συνεχίσει τις προσπάθειές της για προσωρινή μείωση της ζήτησης αερίου έως τις 31 Μαρτίου 2024 σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/1369 του Συμβουλίου¹⁶.

¹⁶ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1369 του Συμβουλίου, της 5ης Αυγούστου 2022, σχετικά με συντονισμένα μέτρα μείωσης της ζήτησης αερίου (ΕΕ L 206 της 8.8.2022, σ. 1).

- (35) Οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων σε τομείς και επαγγέλματα καίριας σημασίας για την πράσινη μετάβαση, στους οποίους συμπεριλαμβάνονται η κατασκευή, η ανάπτυξη και η συντήρηση τεχνολογιών μηδενικών καθαρών εκπομπών, δημιουργούν εμπόδια στη μετάβαση σε μια οικονομία μηδενικών καθαρών εκπομπών. Τα υψηλής ποιότητας συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης που ανταποκρίνονται στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της αγοράς εργασίας και τα στοχευμένα μέτρα αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανεπίκευσης είναι καίριας σημασίας για τη μείωση των ελλείψεων δεξιοτήτων και την προώθηση της ένταξης και της ανακατανομής του εργατικού δυναμικού. Προκειμένου να αποδεσμευτεί η αναξιοποίητη προσφορά εργατικού δυναμικού, τα εν λόγω μέτρα πρέπει να είναι προσβάσιμα, ιδίως για τα άτομα και στους τομείς και τις περιφέρειες που επηρεάζονται περισσότερο από την πράσινη μετάβαση. Οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού έχουν αυξηθεί στη Σουηδία τα τελευταία χρόνια και το 2022 αναφέρθηκαν τέτοιες ελλείψεις για 16 επαγγέλματα που απαιτούν ειδικές δεξιότητες ή γνώσεις για την πράσινη μετάβαση.
- (36) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης της Επιτροπής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σύγκλισης 2023 και η γνώμη¹⁷ του αποτυπώνεται στη σύσταση 1.
- (37) Υπό το πρίσμα της εμπειριστατωμένης επισκόπησης της Επιτροπής και της αξιολόγησής της, το Συμβούλιο εξέτασε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2023 και το πρόγραμμα σύγκλισης 2023. Οι συστάσεις του βάσει του άρθρου 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 αποτυπώνονται στη σύσταση 1. Οι πολιτικές που αναφέρονται στη σύσταση 1 συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των ευπαθειών που συνδέονται με το υψηλό ιδιωτικό χρέος και τις υψηλές τιμές των κατοικιών,

¹⁷ Βάσει του άρθρου 9 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97.

ΣΥΝΙΣΤΑ στη Σουηδία να λάβει μέτρα το 2023 και το 2024, προκειμένου:

1. Να καταργήσει σταδιακά τα ισχύοντα μέτρα στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας, το συντομότερο δυνατόν το 2023 και το 2024. Εάν νέες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας καταστήσουν αναγκαία τη θέσπιση νέων ή τη συνέχιση μέτρων στήριξης, να διασφαλίσει ότι αυτά τα μέτρα στήριξης στοχεύουν στην προστασία των ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων, είναι δημοσιονομικώς ανεκτά και διατηρούν τα κίνητρα για εξοικονόμηση ενέργειας.

Διατηρώντας υγιή δημοσιονομική θέση το 2024, να διατηρήσει τις εθνικά χρηματοδοτούμενες δημόσιες επενδύσεις και να διασφαλίσει την αποτελεσματική απορρόφηση των επιχορηγήσεων του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης, ιδίως για την προώθηση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης.

Για την περίοδο μετά το 2024, να συνεχίσει να πραγματοποιεί επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις για την επίτευξη υψηλότερης βιώσιμης ανάπτυξης και να διατηρήσει συνετή μεσοπρόθεσμη δημοσιονομική θέση.

Να μειώσει τους κινδύνους που συνδέονται με το υψηλό χρέος των νοικοκυριών και τις ανισορροπίες της στεγαστικής αγοράς μέσω της μείωσης της φορολογικής έκπτωσης των πληρωμών τόκων ενυπόθηκων δανείων και/ή μέσω της αύξησης των περιοδικών φόρων ακίνητης περιουσίας, θεσπίζοντας παράλληλα επαρκή εργαλεία για τη βελτίωση της αξιολόγησης και της στόχευσης της πολιτικής. Να τονώσει τις επενδύσεις στην κατασκευή κατοικιών για την άμβλυνση των πλέον πιεστικών ελλείψεων, ιδίως με την άρση των διαρθρωτικών εμποδίων για τις κατασκευές και με τη διασφάλιση της προσφοράς οικοδομήσιμης γης. Να βελτιώσει την αποδοτικότητα της στεγαστικής αγοράς, μεταξύ άλλων με τη θέσπιση μεταρρυθμίσεων στην αγορά ενοικίασης ακινήτων.

2. Να συνεχίσει τη σταθερή υλοποίηση του οικείου σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και να οριστικοποιήσει άμεσα το κεφάλαιο για το REPowerEU με σκοπό την ταχεία έναρξη υλοποίησής του. Να προχωρήσει στην ταχεία υλοποίηση των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής, σε στενή συμπληρωματικότητα και συνέργεια με το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

3. Να βελτιώσει τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα για μαθητές από μειονεκτούντα κοινωνικοοικονομικά περιβάλλοντα και από οικογένειες μεταναστών, εξασφαλίζοντας ίσες ευκαιρίες πρόσβασης στο σχολικό σύστημα και αντιμετωπίζοντας τις ελλείψεις ειδικευμένων εκπαιδευτικών. Να αναπτύξει τις δεξιότητες των μειονεκτούσων ομάδων, ιδίως των ατόμων από οικογένειες μεταναστών, μέσω της προσαρμογής των πόρων και των μεθόδων στις ανάγκες τους, ώστε να βοηθηθούν στην ένταξή τους στην αγορά εργασίας.
4. Να μειώσει την εξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα επιταχύνοντας την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, μεταξύ άλλων με την επέκταση και την αναβάθμιση των δικτύων μεταφοράς ενέργειας, τη θέσπιση μεταρρυθμίσεων για την απλούστευση και την επιτάχυνση των διοικητικών διαδικασιών και των διαδικασιών αδειοδότησης, τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και την ενίσχυση των προσπαθειών πολιτικής που αποσκοπούν στην παροχή και την απόκτηση των δεξιοτήτων και ικανοτήτων οι οποίες απαιτούνται για την πράσινη μετάβαση.

Βρυξέλλες,

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος / Η Πρόεδρος
